

supra allata, et si requirunt illam sufficit quod sit mediate præsupposita.

XI. Secundo arguitur: theologiæ desunt conditiones requisitæ ad veram scientiam, ergo. Antecedens probatur, nam in primis deest evidentia actualis, actu enim non nititur principiis visis, sed creditis, quia subalternata est, et sic actu non erit scientia. Unde D. Thomas negat scientiam subalternatam esse proprie scientiam quando non continuatur cum scientia superiori, ut patet, q. xiv de verit. art. ix. Secundo, theologia tractat de singularibus, et de contingentibus, ut de vocatione, justificatione, etc. Scientia autem est de necessariis, et de universalibus. Tertio, deest certitudo scientifica, tum quia ad theologiam sufficit fides humana, quia solum requiritur fides non ut dans principia, sed ut præsupponens illa in superiori scientia beatorum, ad hoc autem præsupponendum sufficit fides humana, sicut in aliis scientiis subalternatis cum credunt sua principia. Tum etiam, quia certitudo theologiæ est certitudo fidei, qui enim illam negaret censeretur hæreticus: ergo ejus certitudo plus est quam scientia, si quidem supernaturalis est et obscura, et sic pertinet ad assensum fidei.

XII. Respondetur negando antecedens, ad primam probationem dictum est, quomodo evidentia competat scientiæ subalternatæ quantum est ex ipsa specie scientiæ, de facto autem mediante scientia superiori habet illam; unde non innititur principiis creditis, quia credita, sed quia præsupposita evidenter in superiori scientia. Nec locus ille D. Thomæ affirmat scientiam subalternatam non esse proprie scientiam: hoc D. Thomas non dicit, licet ita citetur a patre Arrubal, disp.

ii, c. vi, n. xxvii. Verba D. Thomæ sunt: « Ille, qui habet scientiam subalternatam non perfecte attingit ad rationem sciendi, nisi in quantum ejus cognitio continuatur quodammodo cum cognitione ejus, qui habet scientiam subalternantem. » Ubi Div. Thomas non dixit non esse proprie scientiam, sed non perfecte, quia videlicet non habet statum perfectum sciendi ex parte subjecti, licet ex sua specie, et ex parte objecti scientia sit.

XIII. Ad secundam probationem dicitur in primis quod theologia non tractat de singularibus formaliter, ut singularia sunt, de quidditate eorum secundum se, quæ tamen propter suam excellentiam in uno solo individuo facta sunt, sicut incarnatio Christi, dignitas Matris Virginis, et similia: qua etiam ratione philosophia, et astrologia tractant de sole et planetis, quæ singularia sunt. Et similiter tractat de vocatione, et justificatione, quantum ad suam quidditatem, non secundum exercitium in hoc individuo contingens, et singulare. De aliquibus autem singularibus non quantum ad suam quidditatem sed ut singularia sunt agit theologia, non tamquam de subjecto principali, sed in exemplum pro moralibus, eo quod theologia etiam practica est, vel in auctoritatem eorum, qui tradiderunt nobis Scripturas, ut affirmat D. Thomas hic art. ii ad ii. Nec obstat instantia patris Vazquez quod de aliquibus singularibus tractat theologia tamquam de subjecto principali, ut de Christo, et Beata Virgine, etc. Dicimus enim, quod de his tractat theologia non formaliter ut singularia sunt, sed de eorum quidditate secundum se, multa enim tractantur de quidditate illius unionis, et consecutis ad illam in communi, et non determinando so-

ARTICULUS IV.

Quanta sit certitudo theologicæ conclusionis sine definitione Ecclesiæ, vel cum illa.

I. Circa certitudinem conclusionum quas deducit theologia distinguendum est, quia vel attinguntur ex solo discursu theologico, vel ultra discursum adjungitur illis etiam definitio Ecclesiæ. Si primo modo se habeat est duplex sententia; quidam tenent, quod conclusiones evidenter deductæ ex principiis fidei, etiam pertinent ad fidem, ut sentire videtur magister Soto ii post. qu. ii, citaturque a Navarrete loco infra allegando. Eam etiam attribuit Scoto Molina 1 p. q. i, art. ii, disp. ii, dum dicit eundem esse habitum fidei, et theologiæ. Aliorum sententia, eaque communior est conclusiones sic evidenter deductas non pertinere immediate ad fidem, sed mediate; per se autem ad scientiam theologicam, de quo videri potest magister Navarrete, tom. i, contr. iv, §, vii et nos agemus infra artic. vii, concl. i.

II. Si secundo modo consideretur certitudo theologiæ, etiam variant auctores. Nam pater Vázquez hic disp. v, c. iii parificat declarationem Ecclesiæ quando de fide aliquid declarat ipsi demonstrationi theologicæ, et solum ponit differentiam quamdam nimis materialem, scilicet quod Concilium proponit, id quod definit, ut credendum toti Ecclesiæ, ratio vero theologica solum illis, quibus talis consequentia evidens est. Ubi parificat definitionem fidei rationi theologicæ, potestque juvari ex adductis articulo præcedenti, argumento ultimo, probatione iii quæ ibi solvimus. At vero Molina hic art. ii, disp. i, cum aliis quos citat, et sequitur pater Granados hic

lum hanc, ut facta est in individuo, licet de facto solum in uno singulari inveniatur sicut philosophia tractat de sole. Denique, dici potest, quod licet scientia naturalis, et dependens a sensibus non agat de singularibus, quia contingentia sunt, tamen scientia, quæ descendit ex revelatione divina, cui etiam singularia infallibiliter sunt nota, non est inconveniens, quod de aliquibus singularibus agat prout divinæ cognitioni subsunt, et ea revelantur.

XIV. Ad tertiam probationem dicitur certitudinem theologiæ non inniti fidei humanæ, ut præcedenti articulo ostendimus. Et cum dicitur sufficere ad scientiam subalternatam credulitatem humanam, respondetur non sufficere in scientiis naturalibus credulitatem de principiis subalternantis, nisi certo constet saltem per experientiam talia principia contineri in scientia superiori, quoad an est, licet non sciat quis sine scientia subalternante resolvere, et reducere in illa. At vero nobis non potest constare certo, quod principia theologiæ, etiam quoad an est contineantur in scientia Dei, et beatorum nisi per fidem, aut revelationem supernaturalem, ideoque non sufficit ad hoc fides humana. Quod vero dicitur certitudinem theologiæ esse certitudinem fidei, respondetur non esse certitudinem fidei formaliter, sed virtualiter, et per consequentiam: unde qui negat illam non est formaliter hæreticus, sed virtualiter, et præsumitur talis, quia nullus præsumitur negare, id quod est evidens sibi, sed id quod est fidei. Non ergo theologia innititur revelationi formali, sed virtuali.

disp. III, sect. II, n. XIII, tenent propositiones ab Ecclesia deductas, et sic definitas ex vi deductionis non esse immediate de fide, sed adhuc pertinere ad scientiam theologicam, ut conclusiones, non autem posse esse principia theologiæ. Ne autem aliquis hæreat putans hos auctores negare propositiones ab Ecclesia definitas absolute loquendo non esse de fide, distinguit pater Granados duplicem modum quo Ecclesia procedit, nam si declarat aliquid tamquam immediate revelatum a Deo sine dubio immediate pertinet ad fidem. Si vero definiat aliquid illatum ex principiis revelatis, hoc non pertinet ad fidem, sed ad conclusionem theologicam. Et ita non sunt principia theologiæ, nisi quando primo declarantur, eo quod Spiritus Sanctus non assistit Ecclesiæ, ut novas revelationes faciat, et sic si aliquid non est immediate revelatum a Deo, sed solum deductum per discursum, non potest illud Ecclesia facere tamquam immediatum de fide.

III. Tertia sententia est, quod propositiones deductæ evidentiter ex principiis fidei si ab Ecclesia definiantur immediate pertinent ad fidem, et fiunt principia theologiæ, nec amplius innituntur discursui sed eorum certitudo est ex testimonio divino per Ecclesiam proposito juxta infallibilem assistentiam Spiritus Sancti in definiendis rebus fidei. Hanc sententiam communiter sequuntur Thomistæ, ut videri potest apud Navarrete citatum, et magistrum Gonzales hic disp. II et pro eadem sententia citat Granados, ubi supra, Bellarminum, Vegam, Canum, Vasquem et alios.

IV. Dico primo: Certitudo conclusionis theologiæ deductæ per evidentem consequentiam ex principiis fidei, prout talis non est immediate de fide, sed scientifica, et theologi-

ca, imo certitudo theologiæ, ut scientia est solum innititur consequentiis evidentiter deductis, si enim solum probabiliter deducantur est opinio. Ratio est, quia omnis certitudo quæ habetur per consequentiam, et discursum non est immediate assensus fidei, ergo id quod habetur per evidentem consequentiam, prout sic, non est veritas credita, sed deducta, nec per immediatam testificationem certificata, sed per conuersionem, et consequentiam, quæ semper inferior est certitudine immediata fidei, tum quia participata est a principiis fidei, et sic minor illa tamquam quid participatum: tum quia discursus ipse innititur regulis syllogisticis, de quibus solo naturali lumine certificamur, et sic certitudo pendens a tali discursu aliquid minus habet, quam certitudo immediata fidei. Antecedens constat, quia fides nullo humano discursui innititur, sed testimonio Spiritus Sancti, et non solum, quia sic nobis videtur, sed quia sic visum est Spiritui Sancto, ut dicitur Actorum xv, ergo assensus, qui innititur discursui et consequentiæ, quia sic nobis videtur, et infertur non est immediate de fide. Confirmatur, quia theologia est habitus scientificus, ut probatum est, ergo non potest inniti consequentiæ probabili, sed evidenti, ergo tunc solum theologia erit scientia, quando ex principiis fidei per consequentiam evidentem procedit, et sic vel est negandum theologiam esse scientiam, nec distingui a fide, vel fatendum est cum procedit ex suis principiis per evidentem consequentiam tunc proprie esse scientiam distinctam a fide: principia autem ejus sunt veritates fidei.

V. Quod vero parificare videtur sententia opposita certitudinem conclusionis theologiæ, definitioni Ecclesiæ, omnino tolerari non potest.

Etenim conclusio theologica deducitur humano discursu, et connexioni præmissarum de fide innititur, quæ connexio naturali lumine disponitur, et attingitur, non speciali assistentia Spiritus Sancti. Definitio autem Ecclesiæ fit ex speciali assistentia Spiritus Sancti et non innititur illi, quia nobis videtur tantum, et quia ex connexione lumine naturali deducitur, sed quia visum est Spiritui Sancto, ergo majorem certitudinem habet, quam conclusio theologica, cui non assentimur quia visum est Spiritui Sancto, sed quia a nobis illata. Alioquin conclusio illata theologicæ non indigeret definitione fidei tamquam confirmante, et tamquam regula suæ certitudinis, si habet in se tantam certitudinem respectu theologi inferentis quantum definitio Ecclesiæ, ergo non superadditur aliqua certitudo ipsi theologo ex definitione Ecclesiæ, et sic theologus sibi erit sufficiens regula in certitudine rerum fidei sine recursum ad Ecclesiam, quod esset perniciosissimus error.

VI. Dico secundo: Veritates, quæ definiuntur ab Ecclesia definitione declarativa fidei quocumque modo id faciat Ecclesia pertinent immediate ad fidem, possuntque esse principia in theologia. Suppono duo, primum, esse in Ecclesia auctoritatem infallibilem ad declarandas, et definiendas res fidei, quæ antea definitæ non erant, ut tradi solet diximus materia de fide, et aliquid 2-2 in disputatione præcedenti articulo III, nec de hoc est aliqua dubitatio apud catholicos. Secundum est Ecclesiam, vel posse definire veritates ipsas, quæ ante per discursum et consequentiam deducebantur, vel posse solum approbare, et acceptare aliquam consequentiam, seu discursum tamquam legitimum, et conformiorem rebus fidei, et tunc Ecclesia non definit,

nec declarat rem esse de fide, sed approbat, id quod in tali materia a theologis discurretur, vel tamquam probabilius acceptat, sicut in materia de infusione habituum, et aliis similibus fecit Ecclesia. Et in hoc casu non currit conclusio posita, quia solum loquimur de definitione declarativa fidei. Ecclesia autem quando sic declarat res de fide supponit ante illam declarationem solum deductas esse per discursum, imo ad ipsam definitionem præcedere debet disputatio, et inquisitio, quæ per multas consequentias, et illationes fit, sicut Apostoli, ad definiendum legalia non esse observanda magna conquisitione, seu disputatione fecerunt, Act. xv, et tamen postea in decreto definitionis non posuerunt, quia sic disputatum est, sed quia: *Visum est Spiritui Sancto, et nobis.* Ecclesia ergo in definiendo veritates transit a discursu, et disputatione, qua inquit an hoc sit contentum in Scriptura, vel revelatione Dei, ad testificationem immediatam fidei, quia sic inquit, visum est Spiritui Sancto, non quia sic discursum est.

VII. Ratio conclusionis præter aliam manifesta est, quia veritas ab Ecclesia definita, tamquam de fide proponitur omnibus, ut credatur, ita ut qui illam negaret esset hæreticus directe, et formaliter, ergo talis veritas immediate est de fide, et non conclusio theologica. Consequentia manifesta est, quia id quod proponitur ut credendum, ita ut oppositum sit hæresis, non proponitur, ut credendum fide humana, et fallibili, sed divina. Hæresis non fidem divinam destruit, si quidem reddit infidelem, ergo id quod immediate destruitur per hæresim fide divina tenetur. Antecedens vero constat, primo, ex Concilio Constantiensi post sessionem XLV, in condemnatione articulorum Joannis Hus, ubi

habetur : « Cum verum credat, quod illud, quod sacrum Concilium Constantiense approbavit et approbat in favorem fidei et in salutem animarum, quod hoc est ab universis Christi fidelibus approbandum, et tenendum, et quod condemnavit et condemnat esse fidei, et bonis moribus contrarium, hoc est ab eis dem esse tenendum, pro condemnato credendum, et asserendum. » Deinde, quia quod definitur ab Ecclesia proponitur omnibus, tamquam dogma credendum, non ut illative, seu per modum conclusionis deducendum, alioquin solum proponeretur theologis, non omnibus fidelibus, et oppositum damnatur ab Ecclesia tamquam hæreticum, et tale anathematizatur, ergo talis veritas immediate pertinet ad fidem, et oppositum ad hæresim.

VIII. Respondet. pater Granados, ubi supra n. xxiii conclusionem illam sic definitam posse sine discursu credi ob Ecclesiæ testimonium, infallibiliter quidem propter auctoritatem Ecclesiæ, sed non fidei divinæ, quia non innititur immediate Deo revelanti, sicut de sanctis canonizatis multi probabiliter sentiunt eorum beatitudinem non credi fide divina, et tamen infallibiliter credi ob auctoritatem Ecclesiæ, minori tamen gradu, quam res fidei. Sed contra, quia in primis si semel fatetur non assentiri illi veritati definitæ sine discursu jam extrahitur a ratione conclusionis theologicæ, quæ per discursum habetur, et sic ruit fundamentum oppositum, quia dicunt non pertinere ad fidem, quia per discursum habetur. Deinde, talis veritas sic definita, innititur auctoritati divinæ, et non solum auctoritati humanæ, et creatæ ipsius Ecclesiæ, quod manifestum est ex duobus; tum quia Ecclesia non definit, quia sic sibi videtur, sed quia sic visum est Spiritui Sancto ut patet in forma decreti definitionis tradi-

tæ, ab Apostolis Act. xv : *Visum est Spiritui Sancto et nobis*, ergo si Ecclesia proponit veritatem illam, ut visam Spiritui Sancto nos non credimus illi propter solam auctoritatem Spiritus Sancti. Si autem Ecclesia definiret aliquid ex solo discursu suo et non ex eo, quod visum est Spiritui Sancto non esset definitio fidei, nec obligarentur fideles ad credendum illis et sic non loquimur in tali casu. Tum etiam, quia ut diximus, oppositum veritatis definitæ est hæreticum immediate, et formaliter, quia immediate damnatum ab Ecclesia et contra dogma fidei, quia ut tale dogma declaratur ab Ecclesia, ergo res sic definita immediate est de fide, alias periclitatur iudicium Ecclesiæ si declarando esse dogma fidei, non creditur de fide. Unde non potest Ecclesia aliquid definire, ex eo præcise, quia per discursum theologicum deducitur, tamquam ex ratione formali, licet præcedat disputatio, et discursus tamquam dispositio prævia, ad inquirendum, an id contineatur in revelatione divina, sed quia visum est Spiritui Sancto et consequenter, quia revelatum immediate a Deo, licet nobis esset implicitum, et occultum quousque per Ecclesiam declararetur. Nec obstat exemplum de canonizatione Sanctorum, quia ibi directe non proponitur, nec definitur aliquid, ut credendum, sed ut colendum, ad quod Ecclesia sufficientia habet motiva, ut definiat, et declaret illum hominem esse dignum tali cultu. Quando autem determinat aliquam veritatem, ut dogma fidei determinat illam, ut credendam auctoritate divina, et quia visum est Spiritui Sancto. Unde pro canonizatione sanctorum pie creditur assistere Spiritum Sanctum ne erret Ecclesia ut dicit D. Thomas quodlibet ix, art. xvi, sed non est certum de fide, ut ibi dicit : in definiendis autem re-

bus fidei est certum de fide assistere Spiritum Sanctum, et ex ejus infallibili directione procedere illam definitionem, unde assensus illius non innititur auctoritati humanæ, sed divinæ.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

IX. Fere omnia argumenta reducuntur ad illa duo, quia veritates definitæ deducuntur per discursum, et quia Ecclesia non habet novas revelationes ad faciendas res de fide. Arguitur ergo primo, quia actus fidei est ille quo creditur aliquid, quia Deus revelavit, ergo quidquid a Deo non est revelatum non potest credi medio actu fidei, sed propositiones de quibus loquimur non sunt immediate revelatæ a Deo, sed ab Ecclesia declaratæ deducendo illas per discursum, ergo non attinguntur immediate per fidem, sed solum mediate, conclusiones theologicæ. Nec dici potest, quod per Ecclesiæ definitionem veritas illa extrahitur a discursu, et ut immediata de fide proponitur. Nam contra est, quia Ecclesia non definit illam, ut immediate revelatam, sed ut illatam ex principiis fidei, ergo etiam post definitionem Ecclesiæ illa veritas attingitur, ut illata, et non, ut immediata de fide. Confirmatur, quia Ecclesia non habet auctoritatem condendi sacram Scripturam, quia non habet Spiritum Sanctum sibi adstantem ne erret; ergo non omnia, quæ dicit Ecclesia sunt de fide, ut patet in canonizatione sanctorum, et aliis similibus, in quibus licet Ecclesia non erret non tamen facit illam immediate de fide. Solum ergo habet auctoritatem declarandi et proponendi nobis ea, quæ alias sunt a Deo revelata, et huc usque nobis non proposita. Quæ autem inferuntur ex principiis fidei, et sic

proponuntur ab Ecclesia nunquam redduntur immediate revelata, sed semper manent illata, in quo differt a scriptoribus canonicis, nam quæ ipsi etiam inferunt, et dictante Spiritu Sancto per discursum colligunt, ad fidem pertinent, ut multi discursus, qui inveniuntur in sacra Scriptura.

X. Respondetur negando, quod propositiones definitæ ab Ecclesia non sint immediate revelatæ a Deo, licet revelatio illa sit implicita, et occulta nobis, et ideo per discursum attingatur, et eodem discursu Ecclesia disponat, et præparet ipsam inquisitionem veritatis, tamen cum venitur ad diffinitionem, discursus ipse, et disputatio humano modo facta non est ratio definiendi, et credendi, sed quia visum est Spiritui Sancto non quidem de novo revelanti illam veritatem, sed occultam revelationem factam illuminanti, et manifestanti legitimum sensum occultum, juxta quod dicitur Lucae xxiv : *Quod Dominus aperuit sensum discipulis, ut intelligerent Scripturas*, et ad hoc promisit Spiritus Sanctus Ecclesiæ ut doceret illam omnem veritatem. Et sic per auctoritatem Ecclesiæ veritas immediate revelata transit ab occulta ad manifestam, non a revelata mediate ad revelatam immediate quoad nos per discursum cognosceretur illa veritas, quamdiu non manifestabatur esse immediate revelata.

XI. Instabis : Cum Pontifex ipse definit, actus ille definiendi non elicitur ab habitu fidei, si quidem nondum creditur res illa, sed determinatur, et proponitur ut credatur, ergo procedit ex discursu, quo per disputationem inquirebatur, non enim apparet a quo alio lumine eliciatur ergo quia visum, et discursui, definitur. Respondetur procedere ex peculiari instinctu, et assis-

tentia Spiritus Sancti qua mens Pontificis movetur, non ex vi discursus ab aliis facti. Cum enim dicitur: *Visum est Spiritui Sancto et nobis*, *ly* et nobis non excludit actum cognitionis proprium, sed directum esse a Spiritu Sancto declaratur. Unde Div. Thomas super Joannis. caput. XI, lect. VII, dicit: «Quod ideo evangelista dixit Caiphæ dignitatem, ut insinuaret eum instinctu Spiritus Sancti esse locutum, » ut etiam affirmat 2-2, quæst. CLXXIII, art. IV, iste autem instinctus est quid imperfectum in genere prophetiæ, quatenus a Spiritu Sancto mens, vel lingua movetur, sed non semper illuminatur, ut intelligat id ad quod movetur, ut locis citatis docet S. Thomas.

XII. Ad confirmationem respondetur Ecclesiam non condere Scripturam, sed conditam explicare auctoritate, et assistentia divina. Nec dicimus Ecclesiam reddere de fide omnia, quæ declarat, sed solum illa, quæ declarat, ut pertinentia ad fidem, quod non facit in canonizatione sanctorum, juxta opinionem D. Thomæ relata, quæ communior, et probabilior est, quia Ecclesia non proponit canonizationem sancti, ut rem credendam, sed ut personam colendam, ad quod sufficit, quod præcedant diligentiam cum certitudine practica, et prudentiali, sicut etiam Ecclesia non potest errare in gubernatione, et moribus dirigendis, licet ea, quæ ad mores pertinent non credantur. Qui vero tenent canonizationem sanctorum immediate esse de fide, consequenter etiam dicunt illam definitionem non pertinere ad discursum theologicum, sed ad fidem immediate.

XIII. Quod vero dicitur Ecclesiam non reddere immediate revelata ea, quæ mediate revelata sunt, respon-

detur verum esse, quod si aliqua nullo modo sunt immediate revelata, neque implicite, neque explicite, Ecclesia nunquam proponit tamquam de fide, quia Ecclesia non ducitur solo discursu humano: bene tamen ea, quæ immediate revelata sunt, sed quoad nos erant adhuc occulta, et discursu solo attackta, potest Ecclesia declarare tamquam de fide ex assistentia Spiritus Sancti. Scriptores autem canonici habent assistentiam Spiritus Sancti non solum ad declarandam occultam revelationem, sed etiam ad faciendum et scribendum illam de novo: et ipsas etiam consequentias, quas discursu deducebant, de fide deducebant, quia erant discursu dictati a Spiritu Sancto.

XIV. Secundo arguitur: quia veritates quas Ecclesia definit per eundem discursum cognoscimus, per quem Ecclesia eas deduxit et declaravit, ergo pertinent ad habitum discursivum, qui utique est theologia: fides enim discursiva non est. Antecedens constat, quia in præsentia non loquimur de veritatibus quas definit Ecclesia tamquam immediate revelatas a Deo, sed de illis quas definit, ut deductas ex revelatis, ergo cum non aliter nos cognoscamus illas quam Ecclesia, consequenter cognoscemus illas, ut deductas per discursum, qui autem non sciunt deducere, cognoscent illas credendo esse deductas, non autem credendo immediate esse de fide. Confirmatur, quia qui credunt illis propositionibus credunt in virtute illius syllogismi: Ecclesia non potest errare, et Ecclesia definit hanc veritatem, ergo ita est: assensus autem fundatus in hoc discursu non est fidei, quia fides non est discursiva, ergo illæ veritates non pertinent ad fidem immediate, qua etiam ratione aliqui volunt fidem generari in nobis per discursum, quia quidquid Deus dicit

est verum, Deus hoc dicit, ergo hoc est verum.

XV. Respondetur Ecclesiam dupliciter procedere in his veritatibus. Primo, antecederet ad definitionem per inquisitionem, et disputationem, quæ sunt præambula ad definiendum nondum declarata veritate, et tunc per discursum illam cognoscit. Secundo, de facto definiendo, tamquam de fide, et non pure approbando discursum factum tamquam fidei conformiorem, hoc enim non est definire, sed tunc definit, quando ex tota illa disputatione compertum est veritatem illam immediate contineri in Scriptura, ut vel traditione, et tunc non definit per discursum, nec solum ex eo, quod sibi sic videretur ex vi sui discursus, sed quia sic visum est Spiritui Sancto qui illam veritatem primo dixit, et postea manifestavit sic ibi contineri, non per novam revelationem, sed per novam manifestationem revelationis antea factæ; ad quod habet Ecclesia assistentiam infallibilem Spiritus Sancti. Unde fideles quando assentiuntur illi veritati, ut definitæ ab Ecclesia, non assentiuntur ex vi discursus theologici, sed ex ipso testimonio divino, quia sic visum est Spiritui Sancto, possunt tamen etiam discursum illius formare, quo primo deducta est illa veritas, modo theologico, et tunc non assentiuntur illi, ut definitæ, sed ut illatæ theologice.

XVI. Unde colliges, quod in veritatibus fidei potest aliquid contineri virtualiter dupliciter. Uno modo virtualiter illative tantum, et hoc pertinet ad theologiam, quæ habet pro objecto illata ex veritatibus fidei. Alio modo virtualiter implicite, id est, quæ in re revelata sunt, et intenta a Spiritu Sancto sed nobis occulta, et ideo discursu attackta. Et hæc potest definire Ecclesia, et declarare.

XVII. Ad confirmationem respondetur illum syllogismum proprie non esse probativum, nec illi inniti assensum fidei tamquam rationi formali: sed solum ille discursus explicat in actu signato, id quod ipsa certitudo fidei in actu exercito facit, et talis syllogismus non magis probat, seu manifestat veritatem, quam si non ponatur, sed sine illo immediate stat assensus fidei: alias simili modo probari posset, quod prima principia cognoscuntur per discursum, quia possumus formare hunc syllogismum: Quidquid manifestatur per lumen principiorum est certum, sed quodlibet est, vel non est, sic manifestatur, ergo est certum: quidquid oculis video est certum, sed oculis video solem fulgere, ergo ita est: hæc, et alia similia non sunt discursus probativi, nec afferunt aliam distinctam manifestationem, quam si sine tali discursu res ipsa proponatur. Quare in vi talis discursus non accipitur, nec probatur certitudo principiorum, nec similiter in vi discursus propositi assentimur veritatibus fidei, sed ex eo præcise, quia Deus dixit, et Ecclesia proponit. Quod vero proponatur in forma syllogismi, quidquid Deus dicit, vel Ecclesia proponit, etc. non se habet, ut medium probativum, sed præcise explicat in actu signato, id quod ipsa propositio in actu exercito repræsentat.

ARTICULUS V.

Utrum theologia nostra subalternetur scientiæ beatæ, et maneat cum ipsa?

I. Circa primum punctum de subalternatione theologiæ divisi sunt auctores, tam antiqui quam moderni. Nam ex antiquis plures existi-